

Tomten, the Gnome och andra Hefn

Vanligaste frågan till min Rydbergshemsida: finns det någon engelsk version av "Tomten"? Ja, det finns en utmärkt sådan, gjord av den amerikanska poeten, översättaren och science fiction-författarinnan Judith Moffett. Den publicerades först i tidskriften *Sweden Now* (1980), och senare i hennes antologi *The North! To the North! : five Swedish Poets of the Nineteenth Century* (Southern Illinois University Press, 2001). Och nu även hos oss. Moffett strävar i sina översättningar efter att bevara originalets rytm och meter. Nog har hon väl lyckats ganska bra i "The Gnome"?

Moffett har bott en tid i Sverige och är uppenbarligen inte helt oberörd av tomtegestalten. I hennes eco-SF-trilogi *Holy Ground* (*The Ragged World*, 1991; *Time, Like an Ever-Rolling Stream*, 1992; *The Bird Shaman*, 2008) förekommer ett småvuxet släkte av utomjordingar, *Hefn*, som fungerar som gårdsväktare i global skala. De svenska tomtarna och de engelska *hobs* var i själva verket *Hefn*, strandsatta efter ett rymdtekniskt missöde 1623. I trilogin återkommer *Hefn* för att hämta sina anförvanter, men snart också för att rädda världen genom drakoniska krav på radikala ekologiska reformer. Ett av den första delens kapitel ("Final Tomte") utspelas i Stockholm; vi får där veta att den siste tomtten levde (i Skåne) ända fram till 1955. I ett annat kapitel citerar en amerikansk kvinna de två första stroferna av "The Gnome" för en yorkshirebonde; dikten har hon läst i en bok med illustrationer av Harald Wiberg. I romanens värld har alltså Moffetts översättning förmåls med Wibergs bilder till en produkt som låter Rydbergs dikt överleva och spridas även internationellt. Från Viktor Rydberg-sällskapets synvinkel kan man bara önska att samma gällde i vår egen gren av rumtiden.

TORE LUND